

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	
Inleiding.....	
Jakobus 1	
1.1 Adressant, geadresseerden en groet	
1.2 Wijsheid te midden van geloofstwijfel.....	
1.3 Verzoeking in armoede en rijkdom.....	
1.4 Oorsprong van verzoeking	
1.5 Horen, spreken en doen	
Jakobus 2	
2.1 Geloof zonder aanzien des persoons: voorbeelden	
2.2 De koninklijke wet hélemaal vervullen	
2.3 Geloof en werken: voorbeelden.....	
2.4 Geloofsgehoorzaamheid: voorbeelden O.T.	
Jakobus 3	
3.1 Gevaren van de tong: voorbeelden	
3.2 Het dubbel gebruik van de tong: zegen en vloek	
3.3 Aardse versus hemelse wijsheid.....	
Jakobus 4	
4.1 Over begeerte en correct gebed	
4.2 Weerstand bieden en zich onderwerpen.....	
4.3 Niet oordelen, maar het goede doen	
Jakobus 5	
5.1 Rijken worden gewaarschuwd	
5.2 De Rechter staat voor de deur: voorbeeld.....	
5.3 Geduld van de profeten: voorbeeld O.T.	
5.4 De kracht van gelovig gebed: voorbeeld O.T.....	

Voorwoord

Deze Bijbelstudies bij de Jakobusbrief zijn uitgegeven om iedereen die al een beetje thuis is in de Bijbel tot hulp te zijn. De studies zijn fris en helder geschreven, zodat mensen verder kunnen groeien in hun geloof. Daarbij hoop ik dat mensen een stukje geloofsverdieping zullen ervaren.

Het is een vers voor vers verklaring die aan het denken moet zetten. Deze studie is geschikt voor persoonlijk gebruik tijdens 'stille tijd'. Zij is niet bedoeld als vervanging van het lezen van de Bijbel, maar als nadere aanvulling en toelichting bij de Bijbelteksten. Deze studie is daarnaast ook zeer geschikt voor gebruik in Bijbelstudiegroepen en huiskringen. Vragen ter overdenking en gespreksvragen zijn per paragraaf toegevoegd.

Dit boek gaat, rechttoe rechtaan, van vers naar vers. Het is niet breedvoerig en wijdlopig, dat wil zeggen dat ik niet slalomend van de ene naar de andere exegeet of van het ene naar het andere Bijbelvers ga. In strikte zin is het geen commentaar.

De inzet is dat iedere 'student' van de Bijbel dit boek moet kunnen lezen. De directe inhoud van dat wat in de Jakobusbrief naar voren komt, staat centraal. Incidenteel zal ik ingaan op andere Bijbelgedeelten om bijvoorbeeld 'vers met vers te vergelijken'. Daarom ontbreekt een notenapparaat en een bibliografie. Hopelijk vergroten de beperkingen van deze studie de leesbaarheid van dit boek.

Deze Bijbelstudies willen te denken geven en zijn dan ook niet vanuit een dogmatische stellingname geschreven. De auteur heeft vanuit een gelovige opvoeding jarenlang de teksten gelezen en later de Bijbelverzen bestudeerd. Zo heeft hij in een gelovige omgang met de God van de Schrift, zijn weg door de Jakobusbrief willen vinden. Opdat mensen erdoor veranderd worden.

Ik wil in dit voorwoord mijn vrouw bedanken, die mij de tijd en gelegenheid heeft gegeven om aan deze studie te werken.

Koert Koster

Inleiding

De brief van Jakobus is één van de oudste brieven van het Nieuwe Testament. Hij is geschreven ten tijde van de 'overgang' (45/62 na Christus). Dat wil zeggen: in de periode tussen het Nieuwe en het Oude Testament, tussen het bestel van het Jodendom én het bestel van de genade. De komst van de Here Jezus luidt het tijdperk van de genade in. De belofte en de genade zijn met Hem verschenen (Joh.1:17). Men moest nog wennen aan de idee van het loskomen van *wettische leefregels* (1:25, 2:8) en het vrijkomen van verplichtingen in de *Synagoge* (Jak.2:2). Met deze *traditionele gewoontes en gebruiken* (5:14) gaat Jakobus ruimhartig om.

In het algemeen kunnen we zeggen dat het hem ook niet te doen is om het aan de kaak stellen van *onvolwassen gedrag én niet-ontwikkelde leer*. Dat laat hij aan Paulus over. Het gaat hem erom om het *praktisch gedrag* van gelovigen te benadrukken in de omgang met *niet-gelovigen, zowel joden als heidenen*. De vraag die hij stelt, is hoe de gelovige Joden uit de verstrooiing (Gr. diaspora) het verschil kunnen maken met niet-bekeerde Joden. Daarbij lijken noties als *rijkdom/armoede* (o.a.1:9-11, 27; 2:2-7, 15,16) *liefde/haat* (o.a.2:8,13), *volharding/geduld* (o.a. 1:3,4,12; 5:11) van veel groter belang te zijn dan noties als *leefregels opvolgen én van genade leven*.

De vragen spelen zich veel meer af rond de *geloofspraktijk* in directe confrontatie met de naaste. Deze vragen zijn o.a.: hoe ga ik om met de *naaste* die bij mij (in de synagoge c.q.

samenkomst) komt (Jak.2) en hoe gebruik ik mijn tong (Jak.3). En ook: hoe ga ik om met het *armoedevraagstuk* als fenomeen én met *verdrukking en vervolging* die daarvan *de oorzaak of het gevolg* zijn (Jak.1 en 2); ben ik klaar om *de Meester of de Landman* verwachtingsvol te ontmoeten en openbaar ik te midden van de vele *verdrukkingen* het zo noodzakelijke *geduld* (Jak.1 en 5)?

Daarbij moet opgemerkt worden dat Jakobus zijn vragen stelt rondom de hoofdvraag, die luidt: hoe openbaar ik *mijn geloof* te midden van de omstandigheden? Anders geformuleerd: wordt mijn geloof zichtbaar voor de buitenwereld *door mijn daden* of is mijn *geloof dood* (Jak.2:17-26)?

De Jakobus die deze brief heeft geschreven, is de *broer* van de Here Jezus (Marc.6:3; Hand.21:18) en de broer van de apostel die de Judasbrief heeft samengesteld (Judas 1:1). Hoewel hij zichzelf op het moment van schrijven liever ziet als de *dienstknecht* van God én *dienstknecht* van de Heer Jezus Christus. De nieuwe relatie die hij met zijn Heer heeft als de Gekruisigde en de Opgestane lijkt van veel grotere betekenis dan de relatie die hij met Hem heeft als *aards familielid*. Jakobus wil zijn brief schrijven als dienstknecht en *slaaf* van zijn Heer. Dít positie heeft voorrang.

De apostel Jakobus is ook, gedurende een lange periode, één van de leidinggevende broeders van de gemeente te Jeruzalem geweest (o.a. Hand.12:17, 15:13,40). Hij was ook direct hoofdrolspeler tijdens het *apostelconvent* waar de centrale vraag was of de gelovigen uit de heidenen zich wél of

niet moeten *besnijden* én of ze wél of níet de wet van Mozes moeten naleven (o.a. Hand.15:5,13,20).

De andere Jakobus die eventueel in aanmerking zou komen voor het schrijven van onze brief, is de *broer van Johannes* (Marc.1:19, 1:29, 3:17), ware het niet dat deze al vroeg in de kerkgeschiedenis is *gemarteld* door koning Herodes. Zijn dood wordt genoemd in de Handelingen, waar hij de *eerste apostel is die martelaar* blijkt te zijn (Hand.12:2).

Jakobus 1

1.1 Adressant, geadresseerden en groet

(vers 1) Jakobus beroept zich niet op zijn *achtergrond* en zijn *familieverwantschap* met de Here Jezus. Hoewel hij zich zou kunnen laten voorstaan op deze unieke relatie met de Here Jezus, ziet hij daarvan af. Als broer van de Here Jezus had hij in eerste instantie niet zoveel op met zijn jongere broer. Jezus' broers spoorden Hem aan om niet bij hen te blijven, maar naar Judea te gaan (Joh.7:3). Zijn broers geloofden niet in Hem (Joh.7:5).

Pas veel later heeft Jakobus de glorie van de Opgestane gezien toen Deze aan hem verscheen (1Kor.15:7). Ongetwijfeld heeft die laatste ontmoeting zoveel indruk gemaakt dat hij niet anders kan dan de volledige titel te gebruiken: *'Heer Jezus Christus'*. Hij is een dienstknecht van die Heer. Hij plaatst God én Jezus daarbij op *hetzelfde niveau*.

Hij adresseert zijn brief. Hij is gericht aan de twaalf stammen in de *verstrooiing of diaspora*. Het is een gedwongen vlucht en 'volksverhuizing' geweest vanwege de *zware vervolging* rondom Jeruzalem. Het gebied waarover de *twaalf stammen*, dus heel Israël, verspreid zijn, is 'wereldwijd'. Op het moment van schrijven ging het om een beperkt deel van de wereld zoals wij die nu kennen. De *'toenmalige wereld'* was in eerste instantie niet groter dan *Judea en Samaria* (Hand.8).

Jakobus wenst hen *zaligheid en vreugde* toe. Deze vreugde en blijdschap is een bemoedigende groet te midden van netelige omstandigheden in het 'buitenland'. Hoewel de Israëlieten niet op de plek zijn waar ze zich thuis wisten, hoeft hun vreugde in de Heer niet minder te zijn. Jakobus zal nog verschillende keren op deze '*vreugde en blijdschap*' wijzen, zoals Paulus dat elders ook doet (o.a. Fil. 4:4). De vreugde in de Heer lijkt een *stevig uitgangspunt* te zijn, om diverse problemen in het leven van gelovigen het hoofd te kunnen bieden.

~ **Gespreksvraag 1:** *Wat kunnen wij van de opstelling en houding van Jakobus, bij de openingszinnen van zijn brief, leren? (vers 1)*

~ **Gespreksvraag 2:** *Hoe zouden wij gelovigen die in onze tijd verdrukt worden, kunnen bemoedigen?*

1.2 Wijsheid te midden van geloofstwijfel

(vers 2) Jakobus borduurt inderdaad voort op zijn speciale groet. Hij roept de gelovigen 'in den vreemde' op om het als *louter vreugde* te achten wanneer ze beproevingen ervaren. De situatie in hun leefwereld hebben ze zelf misschien niet of nauwelijks in de hand. De dingen overkomen hen. Ook vervelende zaken die voortvloeien uit de zware vervolging en ballingschap. Jakobus wil niet dat ze deze beproevingen *opzoeken*, maar dat ze die wel *aanvaarden* zoals ze op hun weg komen. Zijn broers en zussen, want zo ziet Jakobus hen, moeten bedenken dat de beproevingen de *bases* kunnen vormen voor *geestelijke groei*. Ze mogen de beproevingen doorstaan, zonder van hun '*geestelijk voetstuk*' te vallen. Beproevingen moeten niet op *masochistische wijze* opgezocht te worden als weg van *zelfkwellig*. Lijden is nooit een middel en doel op zich. Beproevingen zijn erg. Jakobus, zo blijkt verderop, doet daar niets aan af. Wel zegt hij: 'nu ze op jullie pad gekomen zijn, maak er met de hulp van God *het beste* van. Want hieruit kan iets heel *moois* groeien. Een *doorleefd en gelouterd geloof*'. Daar komt het in grote trekken op neer.

(vers 3) Hier blijkt opnieuw dat de beproevingen een soort '*testcase*' voor het *persoonlijk én gemeenschappelijk geloof* zijn. Beproevingen leiden tot een *geestelijke strijd*. De gelovigen worden beproefd omdat ze geloof in de God van Israël hebben. In de beproeving staat hun geloof op het spel. Dat geloof wordt getest. Zo mogen zij persoonlijke beproevingen *in breder perspectief* en verband zien. Ze staan daarin niet alleen, maar in gemeenschap *met elkaar en met*

God. En met de Heer Jezus Christus die zij, evenals Jakobus, dienen. Een beproefd geloof dat de verdrukking doorstaat, is sterker geworden. Dat leidt tot (nog meer) standvastigheid en veerkracht. En dat is winst en vrucht.

(vers 4) Het geloofsvertrouwen blijkt expliciet aanwezig te midden van beproeving, als *standvastigheid* daadwerkelijk gezien wordt. Het geloof bewijst zich juist dan. Elders zal Jakobus schrijven dat geloof getoond moet worden door de *werken*. Het persoonlijk geloof krijgt zijn *ware gestalte*, niet door het *vele spreken* (Jak.3), maar door *de daad bij het geloof* te voegen. Deze daad is echter altijd *geloofsdaad*. Zij komt voort uit het geloof en heeft als zodanig niets te maken met *werken der wet*. Jakobus wil zich in zijn brief niet *tegenover* Paulus opstellen, maar hooguit *aanvullend* zijn. Want ook al is het helemaal waar dat we *door het geloof gerechtvaardigd* worden zónder werken (der wet), is het tegelijkertijd waar dat *geloof zonder werken* dood is. Geloof wil gezien worden in het *aardse getuigenis* van een christen. Dat getuigenis (of geloof) bloedt dood wanneer een gelovige zijn geloof niet *praktiseert* naar de wereld toe. *Geloofsvertrouwen* blijkt dan nergens meer uit.

De standvastigheid van het geloof blijkt in praktijk. Het gaat daarbij om *uithoudings- en doorzettingsvermogen*, ja om *actief geduld*. Dat komt heel duidelijk naar voren in het voorbeeld van *de landman* (Jak.5:7). Deze staat op de uitkijk tot de tijd van de oogst aangebroken is. Geloof wordt getest tijdens de beproeving, waaruit standvastigheid blijkt. Een gelovige laat zich niet zomaar uit het veld slaan. Als *het*

geloofsvertrouwen in der *daad* bewezen is, leidt dat tot *volmaaktheid*. De beproeving werkt iets positiefs uit in het leven van een gelovige. Deze zal daardoor sterker worden en volmaakt zijn.

Jakobus gaat helemaal voor deze volmaaktheid. Het in bedwang houden van de tong of het op de tong bijten, is daar een voorbeeld van. Want wie zijn tong in toom kan houden, is een volmaakt man (Jak.3:2). Jakobus vestigt de aandacht hier en later op het in praktijk brengen van het geloof door *liefdedaden* heen. Het gaat hem niet om een *zuiver en mooi spreken*. Een gelovige kan beter juist zijn mond houden om te voorkomen dat hij *'over zijn woorden struikelt'*. Het gaat hem om de *daden* en veel minder om de *woorden* die we spreken. Juist het door mensen gesproken woord, relateert hij sterk (Jak.3).

De *volmaaktheid* die Jakobus aanprijst, betekent geen volmaaktheid in de ogen God, maar in de ogen van mensen. De gelovige Israëlieten moeten *onberispelijk* zijn in hun wandel, zodat niemand in hun directe omgeving *met een vinger* naar hen kan wijzen. Ongemerkt gaan onze gedachten uit naar het Mattheüs-evangelie, waar o.a. gezegd wordt dat ze, als volk van God, *'volmaakt moeten zijn zoals hun hemelse Vader volmaakt is'* (Matth.5:48). De gelovigen in de verstrooiing moeten het Koninkrijkevangelie uitdragen buiten de poorten van de stad van koning David (vgl. Hebr.13:13). Jakobus beschrijft hoe zij de *Koninklijke weg van de koninklijke wet* kunnen bewandelen (vgl. Jak.2:8). Die *wandel* kost hen alles en ze worden voor niets gespaard.

Het zijn *'veel beproevingen'*. Het is een leven zonder *'Thuis'*, zonder *Jeruzalem*, zonder *rijkdom*, in diepe armoede, mét vervolging vanwege hun geloof en achtergrond. Jakobus wil dat ze zélf, hoewel ze in verschillende opzichten *gebrek leiden*, toch in geen enkel opzicht *gebrekkelijk zijn* of *in gebreke blijven*. Ze moeten onfeilbaar zijn en in niets tekort schieten. Hij legt de lat dan ook hoog.

(vers 5) Daarbij reikt hij de gelovigen wel een groot hulpmiddel aan: de *Wijsheid van God*. Wanneer iemand tijdens deze vreselijke beproevingen *praktische wijsheid* tekort komt, mag hij daar zonder *enig voorbehoud* om vragen. Hij mag God om wijsheid vragen. Die wijsheid kan bijvoorbeeld gevraagd worden met het oog op *'geduld'*: *'Geduldig-zijn in tegenspoed'*. Maar zij kan ook noodzakelijk zijn als het gaat om het *'armoedevraagstuk'*. Iemand die in armoede leeft, heeft wijsheid nodig om bijvoorbeeld *niet jaloers te worden en de rijken niet te verwijten*. Al deze, volkomen menselijke, reacties liggen immers op de loer?!

God heeft echter *onuitputtelijke bronnen* van wijsheid. Hij is Zélf de Wijsheid, zoals *Christus de Wijsheid Gods* is (vgl. Spr.8:11,12; 1Kor.1:24,30; Kol.2:3). Gods wijsheid is een *richtlijn* voor de eenvoudige en *arme* van geest (Ps.19:8). Deze wijsheid manifesteert zich speciaal in een *tong* die *gerechtigheid* spreekt. Deze komt alleen voort uit de *rechtvaardige*. Het *startpunt* van deze wijsheid is een hart dat *vol ontzag* is voor de Heer (Ps.111:10, Spr.1:7).

Jakobus noemt verderop in zijn brief een ander soort wijsheid die *niet van boven* komt. Zij is aards, ongeestelijk of zelfs *demonisch* (Jak.3:15). Zij staat *qua oorsprong en uitwerking* haaks op de wijsheid van boven. Deze laatste is boven alles zuiver. Zij is uit op *vrede en harmonie*, op *mildheid en souplesse*. Deze wijsheid manifesteert *ontferming* en ze is *onzelfzuchtig, zonder begeerte* naar rijkdom. Ze zaait goed zaad en ze brengt goede vruchten voort. Deze wijsheid *zoekt zichzelf niet*, zo zouden we met een zinspeling op de Korinthe-brief kunnen zeggen (1Kor.13:4).

God geeft zijn eigen wijsheid graag aan iedereen die erom vraagt. Het gaat bij dit 'vragen' in eerste instantie om het gebed van een rechtvaardige in de verzoeking en de verdrukking. Jakobus zal er later op wijzen dat het gebed van een rechtvaardige *veel vermag* (Jak.5:16). God zal de rechtvaardige geen enkel voorbehoud maken en hem de *roep om wijsheid* in geen geval verwijten. Zonder enige aarzeling zal het tekort aan eigen wijsheid aangevuld worden door Gods wijsheid van boven. Zo zal het *'Bid en u zal gegeven worden'* in het leven van de *verzochte en verdrukte* waar gemaakt worden (Matth.7:7, 21:22). Gods trouw staat daar borg voor.

(vers 6) Tegelijkertijd wil Jakobus duidelijk maken dat het gebed vergezeld moet gaan met *geloofsvertrouwen*. Het gebed moet *zónder twijfel, maar mét vol vertrouwen* in God, worden uitgesproken. Juist te midden van de verzoeking ligt het moment waarop aan alles en iedereen getwijfeld wordt, op de loer. In een Godvijandige omgeving zonder (geestelijk)

thuis is het buitengewoon moeilijk om iemand te vertrouwen, laat staan in vertrouwen te nemen. Nu, juist dát vraagt Jakobus aan deze gelovigen. Ze kunnen hun vertrouwen stellen op hun God. En Hem aanroepen in de nood. Ze zullen niet beschaamd worden. Want Hij is te vertrouwen.

Zij mogen vragen in geloof, zónder te twijfelen. Door *geloofstwijfel* stellen ze hun geloof in God ter discussie en beschamen ze Hem. Maar ze beschamen ook zichzelf. Door die *ongezonde* geloofstwijfel brengen ze hun eigen positie in gevaar. Ze gaan wankelen. Jakobus gebruikt de metafoor '*baar of golf der zee*'. Iemand die twijfelt, is wankelmoedig en onstabiel. Hij is labiel. Hij wordt door de omstandigheden en *verzoeking*en (= wind) heen en weer *bewogen* (als een golf). Een golf heeft geen *richtingsgevoel* en geen *kracht* in zichzelf. Hij wordt genadeloos heen en weer geslingerd zonder enige eigen wil. Zó is de mens die *wél* in God gelooft, maar als het puntje bij het paaltje komt, *niet* de moed heeft om daadwerkelijk zijn hele hebben en houden op *díe* God in te zetten.

Daarnaast moet gezegd dat *geloofstwijfel* wel degelijk *productief* kan zijn in het leven. Deze twijfel aan *eigen* *zgn. geloofszekerheden* kan een basis vormen voor *geestelijke groei*. Een gelovige mag, ja moet, soms twijfelen aan *eigen wijsheid en vertrouwde of traditionele zekerheden*. Wanneer een gelovige niet voor deze *aanvechting* van *het ter discussie stellen van* gewoontes of gebruiken openstaat, kan hij niet veranderen. Door zich open te stellen voor kritiek, óók vanuit de Schrift zelf, kan hij zich *laten aanraken en veranderen*. In

de trant van: 'ik heb altijd gedacht dat het *zó* zit en dat ik het *zo* moest doen, maar *nú* zie ik dat wat ik altijd dacht, anders is'. Deze houding van *open willen staan* voor andere inzichten, is positief. Paulus zegt elders ook dat we soms *anders* moeten gaan *kijken en denken* (vgl. Rom.12:2).

Bij Jakobus echter, staat de geloofstwijfel in het verlengde van de *twijfel aan God* én, niet minder belangrijk, in de *context van het gebed*. En het gebed in de Jakobusbrief is per definitie een gebed in *vertrouwelijke omgang* met God. Het is een *vertrouwelijk vragen* waarin geen plaats kan zijn voor *twijfel*.

(vers 7) Wie '*voetje schuifelend*', aarzelend en wankelmoedig tot God komt, moet niet denken iets van de Heer gedaan te krijgen. Hij zal, door deze houding van ongelof, niets ontvangen. Het gelovig vragen gaat voorop, het ontvangen volgt. De basis van gebedsverhoring is het vertrouwelijk vragen.

(vers 8) Zo'n mens, en dat kan ieder mens zijn die in een beproeving zit, is *dubbelhartig of 'heeft-twee-zielen' of hij hinkt op twee gedachten* (vgl.1Kon.18:21) . In deze *fundamentele aarzeling* komt de hele mens mee: naar lichaam, ziel en geest. Zijn *hart* is dubbel, zijn *ziel* bestaat uit twee 'zielen', hij hinkt op twee *gedachten* én, in de context van de Jakobusbrief: hij heeft een *gespleten tong*. Het is de vraag of het een probleem van de *eigen wil* is. Want deze persoon lijkt geen eigen wil te hebben, maar geleefd te worden door *besluiteloosheid*. Hij wordt geleefd. Hij *wil* wel

geloven, maar hij *kan niet willen*. En die *slingerende en springende wil*, maakt hem tot een *speelbal*. Hij is volledig besluiteloos. Wat hij ook *doet en laat*. Hij heeft zichzelf niet meer onder controle. Enerzijds komt hier een mens naar voren die de *schuld krijgt* van zijn wankelmoedige houding, anderzijds zien we hier een mens die er zelf ten diepste ook *niets aan kan doen*. Het is dan ook *dubbel*. Bij de apostel Paulus zien we deze *gespletenheid in het bestaan van een christen* eveneens terug (vgl. Rom.7).

~ **Gespreksvraag 3:** *Hebben wij in ons dagelijks leven ook te maken met verdrukking of beproeving? Zo ja, op welke wijze?*

~ **Gespreksvraag 4:** *Jakobus geeft handvaten om op de juiste wijze met beproevingen om te gaan. Welke noemt hij?*

~ **Gespreksvraag 5:** *Welke overeenkomsten zijn er, tussen de 'twijfelende mens' bij Jakobus enerzijds én het 'dagelijks leven van een christen' bij Paulus anderzijds? (vers 6-8) Lees: Rom.7:14-25*

